

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ
ΙΟΥΛΙΟΣ 2023

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Βασίλης Καρασμάνης, ομότιμος καθηγητής φιλοσοφίας στο Πολυτεχνείο.

Στην Αθήνα έχω γεννηθεί. Πίσω από το εργοστάσιο του ΦΙΞ, ήταν στα όρια του Νέου Κόσμου, εκεί.

Δημοτικό πήγα εκεί, στη γειτονιά κοντά στον Άγιο Παντελεήμονα είχε ένα δημοτικό σχολείο και μετά μετακομίσαμε στον Ζωγράφου. Αγοράσαμε ένα οικόπεδο και τετάρτη δημοτικού ήρθα Ζωγράφου. Τέλειωσα εδώ το δημοτικό και μετά πήγα στο Βαρβάκειο, οπότε γυμνάσιο στο Βαρβάκειο στην Κωλέττη, Κάνιγγος. Μετά Πολυτεχνείο..

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πότε μπήκατε;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Το 1967, τέλειωσα το 1971, 4 χρόνια.

Και μετά αποφάσισα ότι θέλω να κάνω φιλοσοφία και με πήρε βοηθό ο Νιάνιας, που ήταν ο καθηγητής φιλοσοφίας, το 1976 τον Φεβρουάριο. Είχα ήδη ξεκινήσει ένα μεταπτυχιακό φιλοσοφίας δύο χρόνων στην Ιταλία με το που έγινα βοηθός, το οποίο επειδή έμενα εδώ, δεν είχα λεφτά να πηγαίνω, πηγαίνοερχόμενοι και έδινα τα μαθήματα, το τέλειωσα το 1980.

Και μετά που τέλειωσα και το μεταπτυχιακό ήθελα να δω τι θα κάνω να συνεχίσω με διδακτορικό. Και ένα ωραίο τώρα είναι, ότι είχα ψάξει και στην Ελλάδα να κάνω διδακτορικό και όλοι οι καθηγητές φιλοσοφίας στην Ελλάδα με διώξανε γιατί ήμουν μηχανικός και οι μηχανικοί δεν περνάγανε φιλοσοφία. Δηλαδή, με άλλα λόγια, ήταν κλίκα.

Και το 1981 έκανα αίτηση στην Οξφόρδη, η οποία με πήρε και τέλειωσα το διδακτορικό μου στην Οξφόρδη από το 1982 έως το 1987. Και επανήλθα στο Πολυτεχνείο ως λέκτορας επίκουρος κανονικά με όλη τη διαδικασία.

Ήμασταν πέντε αδέρφια. Είμαι ο τέταρτος.

Η οικογένειά μου ήταν κεντροδεξιόι.

Η μητέρα μου δε δούλευε εκείνα τα χρόνια τα παλιά, ο πατέρας μου ήταν καθηγητής σε σχολείο. Θεολόγος.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Και ο γιος του θεολόγου έγινε φιλόσοφος.

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Βέβαια και ο παππούς μου παπάς.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πολύ ενδιαφέρον. Πάμε στο 1967, πώς αποφασίσατε να μείτε στους αγρονόμους τοπογράφους μηχανικούς;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Εκεί έπεσα. Θέμα τύχης. Βασικά ήθελα μηχανολόγος ηλεκτρολόγος, έτσι ήταν τότε το πιο έτσι..

ΕΡΩΤΗΣΗ:

High.

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

High. Αλλά δεν μπήκα και θα ήταν πολύ δύσκολο να μπω, όχι γιατί οι ηλεκτρολόγοι μπαίνανε εύκολα εκεί σε αυτές τις σχολές, αλλά εγώ τέλειωσα κλασικό στο Βαρβάκειο και από κλασικό μπήκα μηχανικός. Δηλαδή ήταν η εξαίρεση, ο μόνος εγώ. Όλοι είχαν μείνει, από κλασικό να μπεις στο Πολυτεχνείο; Αλλά εντάξει δεν κατάφερα και την πρώτη σχολή.

Και ήθελα και Αθήνα, δηλαδή μπορούσα να μπω πολιτικός μηχανικός και έμπαινα στη Θεσσαλονίκη, αλλά θες και χρήματα να ζήσεις. Ο πατέρας μου πέθανε όταν ήμουν 11 χρονών.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Από τι;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Από καρκίνο και ζούσαμε πέντε παιδιά, καταλαβαίνεις τώρα, με μια σύνταξη. Δηλαδή ζήσαμε κάποια χρόνια οικονομικής εξαθλίωσης.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πολύ περιορισμένα.

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Οπότε δεν υπήρχαν οι δυνατότητες, έπρεπε να σπουδάσω στην Αθήνα κι έτσι προτίμησα τους τοπογράφους.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Όσο σπουδάζατε δουλεύατε;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Έκανα ιδιαίτερα μαθήματα σε παιδιά του σχολείου, μαθηματικά. Δηλαδή με το που μπήκα στο Πολυτεχνείο η μητέρα μου σταμάτησε να μου δίνει χαρτζιλίκι.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Περιγράψτε μας λίγο το κλίμα, αυτή την τετραετία που σπουδάζατε.

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Κατ' αρχάς το Πολυτεχνείο.

Το Πολυτεχνείο - και αυτό ίσχυε και πριν τη χούντα βέβαια λόγω της δομής του Πολυτεχνείου - ήταν σαν σχολείο, τρία τέταρτα μάθημα, ένα τέταρτο διάλειμμα. Χτυπούσε το καμπανάκι, ένα δυνατό καμπανάκι ηλεκτρικό κάτω στην Πατησίων και μόλις χτυπούσε το καμπανάκι βγαίνανε χιλιάδες φοιτητές από τις αίθουσες, παντού γέμιζε. Για να προλάβεις το κυλικείο να πάρεις μία τυρόπιτα ή να φας κάτι, ουρές, δηλαδή γινόταν της τρελής.

Και μαθήματα με παρουσίες, βέβαια πολλοί δεν παίρνανε παρουσίες κάθε μέρα, αλλά μπορούσε να πάρει πέντε φορές το χρόνο ή έξι ας πούμε, αλλά αν δεν είχες παρουσίες δεν πέρναγες το μάθημα. Εντάξει κοπάνες κάναμε όλοι οι φοιτητές, αλίμονο και εγώ πήγαινα συνήθως στο Μουσείο και την άραζα, στο καφέ του Μουσείου, έτσι;

Αλλά ήταν πράγματι ένα σχολείο. Δηλαδή αν τελειωνες το Πολυτεχνείο τότε και ο τελευταίος να ήσουν, ήξερες να κάνεις τη δουλειά, μπορούσες να βγεις στην πιάτσα που λέμε και να κάνεις τη δουλειά.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Έβγαζε άρτιους επιστήμονες;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Έβγαζε άρτιους και έβγαζε και πολύ δυνατά μυαλά, έβγαζε πολύ δυνατά μυαλά τότε το Πολυτεχνείο, διότι ήταν πολύ δύσκολο να μπει. Δεν είναι όπως τώρα, που έχουν Πολυτεχνεία και η Θεσσαλονίκη και η Πάτρα και η Κρήτη και ο Έβρος και δεν ξέρω πόσα έχουνε γίνει. Δεν υπήρχε τίποτα, ένα Μετσόβιο και η Θεσσαλονίκη μόνο και όλοι θέλανε Πολυτεχνείο.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Το κλίμα, κάνατε παρέες εσείς με συμφοιτητές σας;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Ναι βέβαια κάναμε παρέες, ήταν ωραία.

Επί χούντας τώρα είχαμε κι ένα σύλλογο, υποτίθεται, τον Πρόεδρο τον διόριζε όμως η χούντα στο έτος μας. Σε κάθε έτος ας πούμε υπήρχε ένας, τον οποίον τον διόριζε τότε η χούντα ας πούμε. Είχαμε έναν διορισμένο Πρόεδρο.

Αλλά ο οποίος ήτανε και ο επίσημος Πρόεδρος, ο οποίος έδινε και ραπόρτο.

Ήταν ένας λίγο χαζούλης, μαλακούλης μάλλον, έχω ξεχάσει και το όνομά του.

Εκείνο όμως που διαπιστώσαμε μετά, όταν πήρα το πτυχίο και πήγα στο στρατό και στο στρατό με καταγγείλανε και πέρασα δύσκολα λιγάκι, για το ότι διάβαζα φιλοσοφία. Ήταν έγκλημα στη χούντα.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Όσο ήσασταν στρατιώτης διαβάζατε φιλοσοφία;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Ναι, ναι, ήτανε έγκλημα αυτό.

Και εκεί μαθεύτηκε ότι ένας άλλος συμφοιτητής μας κατέδιδε, τον οποίον δεν τον ήξερε κανένας και μάλιστα έκανε και παρέα με όλους και το έπαιζε και άνετος τύπος, ο οποίος ασχολείτο με μια αθλητική συνδιοργάνωση. Επί χούντας μόνο με τα αθλητικά μπορούσες να ασχολείσαι και να μιλάς για ποδόσφαιρο και για τέτοια ήταν το στυλ. Και ήτανε και τέτοιο στυλ ο τύπος, δηλαδή δε θύμιζε καθόλου καταδότη, κατάλαβες;

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ναι.

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Και ο οποίος κάρφωσε τρεις-τέσσερις.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ήσασταν ανάμεσα σε αυτούς;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Ναι, βέβαια δεν επηρεάστηκα πολύ, γιατί και η κατηγορία ότι διάβαζα φιλοσοφία ακόμα και για τη χούντα ήταν λίγο γελοία, ας πούμε. Αλλά πράγματι με είχαν βάλει στο μάτι ένα διάστημα ναι.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ναι, γενικά νοιώθατε καταπιεσμένος αυτή την τετραετία των σπουδών σας;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Πάρα πολύ.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Με ποιο τρόπο;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Δεν μπορούσαμε να μιλήσουμε, να πηγαίνουμε και να μιλάμε μεταξύ μας ας πούμε και αν δεν ήξερες τι είναι ο άλλος, μπορούσε να σε καταδώσει. Πρώτος ξάδερφός μου είχε έρθει στο σπίτι και μιλάγαμε, κάναμε πλάκα και γελάγαμε με τα μέτρα εναντίον της χούντας και τα λοιπά και ξαφνικά αρπάζεται θυμώνει και μας απειλεί "θα σας καταγγείλω".

Δηλαδή τέτοιο πράγμα, μπορούσαν να σου συμβούν τέτοια πράγματα. Πολύ περισσότερο σε ένα περιβάλλον που δεν είναι πρώτος ξάδερφος, καταλαβαίνεις τι θέλω να σου πω, που δεν ξέρεις και τι είναι οι άλλοι. Δεν τολμούσες να πεις λέξη.

Μόνο αν κάποιοι άνθρωποι σου ανοιγόντουσαν ή υπήρχε ένα άνοιγμα από δω κι από κει και τότε μπορούσες να πεις εδώ είμαι εντάξει με αυτόν. Που ακόμα κι έτσι είχα γνωρίσει περίπτωση, μία κοπέλα φίλη της αδερφής μου, πολύ μεγαλύτερη από μένα, ήταν μεγαλύτερη η αδερφή μου, η οποία ήταν σε ένα κύκλωμα με ζωγράφους, καλλιτέχνες και μετά αποδείχθηκε ότι ήτανε χαφιάς της χούντας αυτή, ότι ήταν της χούντας. Απεδείχθη, βγήκε στη φόρα το '75.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Είχατε πολιτικοποιηθεί εσείς;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Ναι.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πού;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Είχα πολιτικοποιηθεί από μόνος μου.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Δεν ήσασταν σε κάποια οργάνωση;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Όχι, ποτέ. Μπήκα στο Πολυτεχνείο όταν έγινε η χούντα, δεν ήμουν φοιτητής. Παρατάξεις και τέτοια δεν είχα γνωρίσει. Από μόνος μου, διαβάζοντας.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Τι διαβάζατε;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Ό,τι θες. Ξεκίνησα από λογοτεχνία.. από υπαρξισμό τότε ήταν πολύ της μόδας.. και τέτοια, από Μαρξ, πολύ τα έψαχνα και είχα διαβάσει το μισό Μαρξ τότε, Χέγκελ, Έγκελσπεργκ.. και τι δεν είχα διαβάσει, ας πούμε.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Και αυτά είχατε κάποιον να τα συζητάτε ή ήταν όλα μέσα στο δικό σας το μυαλό;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Στο μυαλό, σπάνια βρισκόταν κανένας που μπορούσε να γίνει καμιά κουβέντα, αλλά δε γινόταν γιατί και δεν είχα και άλλους φοιτητές από το Πολυτεχνείο που να διαβάζουν όπως αυτά που διάβαζα εγώ, ήμουν μόνος μου, ήταν καθαρά δικά μου, εκτός αν έβρισκα κάποιον από άλλη σχολή, κάνα δυο; Ναι.

Έκανα παρέα και με παιδιά από την καλών τεχνών, οι οποίοι έκαναν πλάκα, είχαν πλάκα τα παιδιά της καλών τεχνών, ήτανε ωραία, ωραία, ήταν από τις καλές μου εντυπώσεις. Ήμουν λίγο περίεργος ως μηχανικός, κατάλαβες;

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ναι, ναι, εκτός κλίματος λιγάκι.

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Ναι λιγάκι ναι και την τελευταία χρονιά που είχαμε το Νιάνια και μας έκανε φιλοσοφία εκεί ήταν σαν μια ανάσα.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πάμε λίγο στο Νιάνια, ποιος ήταν ο Νιάνιας;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Ένας καθηγητής φιλοσοφίας, είχε εκλεγεί το '63-'64 περίπου με τον Γέρο τον Παπανδρέου. Ο Γέρος Παπανδρέου έβγαλε ένα νόμο που λέει όλες οι κενές θέσεις, έδρες των πανεπιστημίων να πληρωθούν, να γεμίσουν. Γιατί τι γινόταν; Πέθαινε ένας καθηγητής και την έδρα του δεν την προκηρυσσανε αλλά την κηδεμόνευε άλλος. Υπήρχαν καθηγητές που μπορούσαν να κηδεμονεύουν πέντε-έξι έδρες.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ναι, ναι.

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Και ήταν δηλαδή ένα περίεργο..

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Μασονία.

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Ναι, ναι.

Ο Γέρος έκανε αυτό και έβγαλε αυτό το νόμο, οπότε το Πολυτεχνείο άνοιξε τα κιτάπια του και είδε ότι είχαν θεσμοθετήσει μια έδρα φιλοσοφίας, δεν ξέρω από πότε, από το '50, από το '40, κανείς δεν ξέρει πότε, ας πούμε, και βάσει του νόμου έπρεπε η έδρα αυτή να προκηρυχθεί και να γεμίσει.

Κι είχε βάλει υποψηφιότητα τότε ο Νιάνιας, την εποχή εκείνη το '60 επί Παπανδρέου και εκλέχτηκε. Λοιπόν, όταν ήρθε η χούντα τον έδιωξε, δεν τον έδιωξε βέβαια ως κομμουνιστή ή αριστερό γιατί δεν ήταν..

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Αυτός τι άνθρωπος ήταν, μου είπατε ότι ήταν δεξιός.

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Δεξιός ήταν, ένας ανοιχτόμυαλος, πολύ ανοιχτόμυαλος δεξιός. Λοιπόν και τον έδιωξε με μία κατηγορία ότι η εκλογή του δεν ήταν νόμιμη δεν ξέρω, ψάξε τώρα μια εκλογή που είχε γίνει πριν από τέσσερα χρόνια πέντε. Απλώς δεν τον θέλανε. Έκανε προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας..

Αυτό έγινε το '67. Έκανε μια προσφυγή στο Συμβούλιο Επικρατείας, η οποία κράτησε τρία τέσσερα χρόνια όπως γίνεται σήμερα και το '71 επέστρεψε και τότε έκανε και σε μένα μάθημα.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Τι θυμάστε από αυτόν;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Ήταν έτσι ωραίος τύπος.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Δηλαδή;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Να σου πω κάτι; Αγαπούσε πάρα πολύ τα παιδιά, μια φοβερή αγάπη για τα παιδιά και φοβερή αγάπη για τη διδασκαλία.

Δεν είχε γραφείο, δεν του είχαν δώσει γραφείο και κυκλοφορούσε στους διαδρόμους έτσι, θα ερχόταν απευθείας στο μάθημα, μετά με τους φοιτητές να συνεχίζει την κουβεντούλα έξω στην αυλή και κάπως έτσι.

Και ήμασταν κάποια παιδιά, πέντε-έξι παιδιά, που είχαμε ενθουσιαστεί γιατί ακούγαμε κάτι άλλο, κάτι διαφορετικό. Και μεταξύ μας αποφασίσαμε, συνεννοηθήκαμε και του προτείναμε να βρισκόμαστε εκτός Πολυτεχνείου μια φορά την εβδομάδα.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πού;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Σε σπίτια και να συζητάμε θέματα φιλοσοφικά μεταξύ μας, για το φόβο των χαφιέδων. Κι έγινε αυτή η ομαδίτσα του Πολυτεχνείου.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πόσοι ήσασταν;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Τέσσερις-πέντε στην αρχή, μετά και επτά-οχτώ φτάσαμε.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Από τους αγρονόμους τοπογράφους;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Από τους αγρονόμους ξεκίνησε, αλλά μετά φωνάξαμε και έναν ηλεκτρολόγο.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πόση διαφορά είχε το μάθημα στο Πολυτεχνείο με το μάθημα στο σπίτι;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Στο σπίτι τι κάναμε;

Κάποιος παρουσίαζε ένα θέμα, που το συζητάγαμε από την προηγούμενη φορά. Θα σας παρουσιάσω λοιπόν τον Μαρξ ας πούμε, γιατί τότε ήταν μεταξύ μας και

μπορούσαμε να μιλάμε και για άλλα, γι' αυτό και το κάναμε έτσι. Ή θα μας μιλήσει για τον αναρχισμό ή θα μας μιλήσει για το θέμα της δημοκρατίας.

Διάφορα θέματα, όχι φιλοσοφικά στεγνά, ξέρεις, τότε ήμασταν αλλιώς σε αυτά. Και έκανε ένας μια παρουσίαση επί είκοσι λεπτά και μετά όλοι συζητάγαμε και γινόταν αυτό το πράγμα και ο Νιάνιας το συντόνιζε όλο αυτό το πράγμα.

Ήταν μια πολύ ωραία παρέα η οποία συνέχισε και στη συνέχεια μέχρι και το '74, αφού είχαμε πάρει πτυχίο μαζευόμασταν και συνεχίζαμε.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ναι αλλά αυτό προϋπέθετε ότι υπήρχε εμπιστοσύνη ανάμεσά σας.

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Εκεί ναι.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Είχε αναπτυχθεί.

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Είχαμε, τρία-τέσσερα παιδιά είχαμε καταλάβει ότι ήταν εμπιστοσύνης. Δεν το ανοίξαμε να πούμε να το διαλαλήσουμε ότι κάνουμε τέτοια πράγματα.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Και εμπιστευόσασταν και τον καθηγητή σας.

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Ναι, ναι.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Γιατί;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Γιατί μας ενέπνευσε εμπιστοσύνη, δηλαδή κατευθείαν με την πρώτη φορά. Έριχνε και καμιά σποντούλα με τη χούντα, αλλά στο θεωρητικό, κατάλαβες; Και φαινόταν, φαινόntonουσαν αυτά τα πράγματα. Ξέρεις, καταλαβαίνεις..

Και τη δεύτερη μέρα του Πολυτεχνείου που μπήκαν τα τανκς, εκείνη την ημέρα είχαμε η ομάδα αυτή ραντεβού στο σπίτι μου για να συζητήσουμε την καθιερωμένη μας εβδομαδιαία ή όποτε κανονίζαμε συνάντηση. Και ήμασταν εκεί και συζητάγαμε και μετά από κανένα τέταρτο..

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Αρα δεν ακυρώθηκε;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Όχι, και μετά από κανένα τέταρτο λέμε δεν είναι σωστό αυτό το πράγμα, πρέπει όλοι να πάμε κάτω. Εμείς να συζητάμε και κάτω οι άνθρωποι, τα παιδιά και οι υπόλοιποι να δίνουν αγώνα και σηκωθήκαμε και φύγαμε και κατεβήκαμε όλοι κάτω.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Αρα πήγατε τελικά..

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Και ο Νιάνιας μαζί, ο Νιάνιας πήγε βέβαια προς το σπίτι του, αλλά κι αυτός έκοβε τις βόλτες του εκεί.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Φοβόσασταν;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Όχι καθόλου.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Όχι; Τι θυμάστε από εκείνη την περίοδο, από εκείνες τις μέρες;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Θυμάμαι γινόταν χαμός κάτω και την προηγούμενη. Την προηγούμενη μέρα ήμουν στον Ξυλούρη που τραγουδούσε, δύο μέρες ήταν. Είχα γνωρίσει μια ξαδέρφη του και λέει πάμε να τον ακούσουμε; Πάμε. Και γινόταν απέξω, ήταν κοντά, εκεί κοντά στο Πολυτεχνείο ήταν τότε που τραγουδούσε σε ένα..

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Κεντράκι.

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Και.. σηκωνόμαστε πάμε εκεί και τα λοιπά και μετά τον περιμέναμε και ήρθανε, τον πήραμε και τον Ξυλούρη και κόβαμε βόλτες εκεί γύρω από το Πολυτεχνείο και κάπου εκεί..

Εκεί ήταν και ο Παπαπολίτης, θυμάσαι έναν Παπαπολίτη παλιό Υπουργό του Κέντρου; Νομίζω ήταν της Ένωσης Κέντρου.

Ναι, πρέπει να ήταν εκεί.. εκείνα τα χρόνια μετά. Νεότερος λίγο. Ο οποίος και αυτός κάπου εκεί έκοβε βόλτες και.. ήταν με τον Ξυλούρη παρέα και πήγαμε και γίναμε όλοι μια παρέα και κόβαμε βόλτες και μετά μας πήγε σπίτι του ο Παπαπολίτης.

Και τώρα έκανα μια εκκαθάριση βιβλίων και βρήκα ένα βιβλιαράκι με ποιήματα του Παπαπολίτη που μου το είχε χαρίσει εκείνη τη νύχτα.

Αυτά με το Νιάνια και ήταν πολύ άνθρωπος, πολύ ανθρώπινος, πολύ καλός.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Μία φωτισμένη προσωπικότητα.

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Μια φωτισμένη προσωπικότητα ναι. Και ήτανε ο άνθρωπος αυτός και ο Αθανασιάδης οι δύο καθηγητές που πήγαν στο δικαστήριο να υποστηρίξουν τα παιδιά επί χούντας. Όταν τους πιάσανε μετά, είχα πάρει εγώ βέβαια πτυχίο, αυτοί οι δυο πήγανε, αυτοί οι δύο καθηγητές. Άλλοι δεν τολμήσανε και ήταν και αριστεροί, πήγε ο δεξιός και τους υποστήριξε, έτσι;

Αυτό τον Νιάνια τον ανέβασε πολύ στα μάτια των φοιτητών. Ανεξάρτητα των πολιτικών πεποιθήσεων, κατάλαβες; Τον ανέβασε πάρα πολύ. Και ήθελε μια τόλμη να το κάνεις.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Μείνατε μαζί του μετά;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Ναι, με τον Νιάνια κρατήσαμε συνέχεια την επαφή και όσο ήμουν στο στρατό, μετά με πήρε βοηθό όπως σου είπα κι έτσι μάλιστα ένα διάστημα έκανα κι ένα μάθημα που δεν μπορούσε να το κάνει γιατί είχε βγει Βουλευτής. Κοινωνιολογία στους αρχιτέκτονες.

Οι φοιτητές μας ήταν στην ίδια ηλικία με μας περίπου, έτσι; Καταλαβαίνεις πλάκα. Στο πέμπτο έτος των αρχιτεκτόνων. Και μάθημα καταλαβαίνεις, τα παιδιά ενθουσιασμένα όμως. Και μάλιστα κανονίζαμε και πηγαίναμε και παίζαμε ποδόσφαιρο στον Άγιο Κοσμά κάθε Σάββατο μετά με τους φοιτητές που τους κάναμε μάθημα.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Αυτός έφυγε από τη ζωή πριν μερικά χρόνια;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Ναι, ναι.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Σε τι ηλικία;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

90.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Οπότε κρατήσατε επαφή όλα αυτά τα χρόνια;

Κος ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:

Βέβαια, βλέπομασταν συνέχεια. Κάναμε συγκεντρώσεις σε διάφορα σπίτια.

Ένα πράγμα που δεν είπαμε είναι, γιατί στην εξέγερση του Πολυτεχνείου οι πρωτοπόροι από όλες τις σχολές ήταν οι τοπογράφοι. Οι τοπογράφοι ήταν η τελευταία σχολή, είχαν τη φήμη των πιο τεμπέληδων, εντάξει; Των πιο έτσι άσχετων λίγο-πολύ και τα λοιπά. Ενώ ήταν άλλες σχολές, όπως οι αρχιτέκτονες, που ήταν πιο κουλτουραίοι.

Κι όμως οι τοπογράφοι ήταν η σχολή που τράβηξε πάνω της.. Αυτό έγινε διότι εμείς είχαμε συνδικαλιστικά προβλήματα με το τετραετές της σχολής και τα δικαιώματα. Θέλαμε η σχολή να γίνει πέντε χρόνια, γιατί οι πολιτικοί μηχανικοί οι οποίοι ήτανε φαταούλες τα τρώγανε όλα, μπορούσαν να κάνουν τα πάντα, λοιπόν αντιδρούσαν στο πενταετές της σχολής, διότι έτσι οι τοπογράφοι θα μπορούσαν να έπαιρναν δικαιώματα.

Γιατί με τη δικαιολογία ότι είναι ένα χρόνο λιγότερο, κρατούσαν περισσότερα δικαιώματα εργασιακά, συνδικαλιστικά καθαρά, συντεχνιακά, ειδικά συντεχνιακά. Λοιπόν τότε όταν ήμουν και στο τρίτο έτος αλλά και στο τέταρτο, ήδη είχαμε συζητήσεις για τα δικαιώματα και λοιπά διάφορα τέτοια πράγματα και μάλιστα δύο-τρεις φορές είχαμε μαζευτεί και ο σύλλογος όλοι οι φοιτητές να διεκδικήσουμε το αίτημα.

Ουδεμία σχέση βέβαια με πολιτικά, αλλά καταλαβαίνεις πίσω από κάτι τέτοια φοβόσουν πολλά άλλα. Λοιπόν κι έτσι οι τοπογράφοι είχαμε ήδη οργανωθεί από μόνοι μας, αυτοοργάνωση λίγο-πολύ εναντίον του συστήματος, που μας έπαιρνε τα δικαιώματα και, και, και.

Αλλά ήδη είχαν αρχίσει κάποιες αναταραχές στους τοπογράφους, οι οποίες δεν είχανε πολιτική διάσταση επίσημα, αλλά από πίσω ξέρεις σε κάτι τέτοια πάντα υποβόσκουν και καίνε άλλα. Άρα όταν έγινε αυτό οι τοπογράφοι ήταν έτοιμοι, αυτά είχαν αρχίσει λίγο από τότε ήμουν στο τρίτο έτος και περισσότερο όταν ήμουνα στο τέταρτο.
